

ŠANGAJSKA KONKUBINA

HUNG JING

Prevela
Biljana Kukoleča

Laguna

Naslov originala

Hong Ying

THE CONCUBINE OF SHANGHAI

Copyright © Hong Ying 2008

Translation Copyright © 2009 za srpsko izdanje, LAGUNA

*Hung Jing
ovu knjigu posvećuje Z. Z. i Z. T.*

Likovi

Kasija Sjao
gospođa Smaragd Sjin
Čang Lisjung (gazda Čang)
Huang Peiju
Ju Čijeng
Lili Čang
Sju Fang (Kasijina sluškinja)
Li Ju (Kasijina sluškinja)
Lu Sjenglan (Šesta konkubina)
Liu Ji (scenarista)
Džang Hui (glumac)

NAPOMENA PRIPOVEDAČA

Ova knjiga se zasniva na činjenicama; likovi i radnje su deo istinitih događaja. Autorka je pripremljena za svakog ko misli da je oklevetan. Pogledajte stranicu 346.

Prvo poglavlje

Nije imala vremena za prošlost. Da bi počela iznova, bila je spremna na sve. „Uostalom...“, zastala je, i mahnula dugom, vitkom rukom ispred mene. Ruka je bila lepo oblikovana, kao da je bila stvorena da se pokazuje, i očarala me. Kada ju je ispružila prema meni, srce mi je poskočilo. Bio je to moj davnašnji san, da uzmem tu ruku u svoju i da u nju izručim sve što mi je ležalo na srcu.

Mnogo puta sam posmatrala linije na njenoj šaci. Ona ju je odmeravala prema mojoj, i zbunjivala me toliko da bih zaboravila ono što sam tražila; kao da sam se gubila u nekoj drevnoj strateškoj igri. Mozak obrađuje izgled puti i sudbina se ukazuje na linijama nečijeg dlana. To je ono što Šangajci nazivaju prisustvo, ili *tajksing*. Njen je *tajksing* bio zaista jedinstven: samim pogledom na njen dlan uverila sam se da joj je suđeno da bude neka vrsta kletve za sve oko sebe. Zvezda propasti je nadjačavala njenu zvezdu dobre sreće.

Najgore od svega je što nisam bila u stanju da zadržim smirenost. Bacala sam poglede na njeno osmehnuto ljupko lice, a taj je osmeh izazivao divljenje mnogih, i osećala sam tugu. Jedna od nas je kazala: „Svaki pozorišni komad zapravo počinje prvom pesmom.“ Da li sam to ja rekla, uprkos zdravom rasuđivanju,

da bih je utešila; ili je to ona sama izgovorila, smejući se, odlučna da nastavi?

Nije bila u stanju da kontroliše svoje snove.

Često je sanjala ono jutro kada je otišla od kuće. Srce joj je brzo udaralo i čekala je da se ritam otkucaja uspori. Noć je provela na blatnjavoj morskoj obali, zureći ka istoku, strepeći da li će se na dalekom horizontu pojaviti sunce.

Imala je sedam godina kad su joj roditelji umrli. Od tada je stalno želela da ode odatle. Proteklo je mnogo godina u tom ribarskom selu; do sada se moglo očekivati da mračna sećanja na njega već izblede. No, ipak su je mučili košmari, pa se, u najgorem času, budila oblivena hladnim znojem.

Ako bi trebalo da pravim film o njoj, počela bih sa tom scenom.

* * *

Toplo sunce je obasjavalo pristanište Pudong, duž koga su tri čoveka nosila sedeću nosiljku. U njoj je sedela pažljivo doterana sredovečna žena, a na njenoj tamnoj, gustoj kosi nije se mogla uočiti nijedna neuredna vlas.

Veliki teretni brod je bio usidren uz dok i spreman za popravke. Dopola je bio prekriven rđom i mrljama od zagađene vode, dok je ona druga polovina bila ofarbana sjajnom crnom bojom. Na ogradi, na bočnoj strani broda, visila su četiri strana mornara, obnaženih grudi. Neki od njih su gulili sloj rđe, a drugi su, snažnim potezima, nanosili boju. Zazviždali su kada se pred njima naglo pojavila ljupka žena.

Jedan je smaknuo pantalone i pljesnuo se po sjajnoj, goljoj zadnjici, ispuštajući prostačke zvuke, dok su se trojica njegovih drugara glasno smejala.

Preterano našminkana žena je zaklonila polovinu lica lepezom, da bi očuvala samopoštovanje.

Pognute i oznojene, neke seoske žene su sadile pirinač; jedna mlada devojka je nadlanicom obrisala znoj sa brade i razmazala blato po licu.

Sredovečna žena je vikala glasno: „Hajde, mala Kasijo, požuri!“

I Kasija je požurila za svojom strinom uz greben. Starija žena se odjednom okrenula, kao da je nešto zaboravila, zgrabila je Kasijin odrpani slamni šešir i naglo dohvatila češalj zadenut u kosu. Naterala je devojku da se pogne, pa je brzo uplela njene neuredne vlasi.

Zatim je bacila pogled na devojčinu neurednu i veoma umrljanu odeću, oprala je mrlje od blata vodom iz barica u polju i povukla joj naniže zarozane nogavice. Najzad je postigla da deluje malo urednije. „Da vidimo da li ćeš imati sreće i otići u Šangaj“, promrmljala je strina.

Došle su do pijace, prepune raznih domaćih proizvoda i stranih tričarija, koje su prodavali mornari: bili su to mali umetnički predmeti, časovnici i ručni satovi. Kasija se radoznalo osvrkala oko sebe, dok ju je strina vukla kroz gomilu, prema velikoj ogradi.

To je bilo mesto gde se prodavala stoka. Stajala je u ograđenom prostoru, njišteći i mučući. Čuli su se grubi glasovi, koji su nadjačavali opštu viku, dok su trgovci pregovarali o cenama, koristeći uobičajene znake rukom: bio je to haotičan prizor.

U dnu se nalazila duga drvena platforma. Red devojčica je stajao na toj pozornici, a među njima je bila i nekolicina odraslih, uključujući i onu lepo odevenu ženu u nosiljci, koja je i dalje prekrivala lice lepezom. Neki visok i vitak čovek je provirio kroz prorez na vratima, i okrenuo se da upozori vratara. „Šangajski guverner je upravo u štampi objavio upozorenje, podsećajući na zakone iz doba Velikog carstva Čing, kojima se zabranjuje trgovina ljudima. To je učinio samo reda radi, ali bolje bi bilo da ipak budeš oprezan.“

„Da li će zaista dolaziti inspektori da nas provere?“

„Ko zna, ali valja biti oprezan. Da li gospođa Smaragd želi još koju devojkicu za *Vojvotkinjin paviljon*?“

„Učinićemo onako kako je propisano. Pogledaćemo.“

Strina je nešto prošaputala čoveku koji je bio zadužen za tu trgovinu, a on joj je rukom pokazao debelog sredovečnog čoveka u dugoj tradicionalnoj odeći: „Počinje!“ Kasiju su pogurali na kraj reda sa devojčicama.

„Istupi napred! Okreni se!“, naređivao je debeljko. „Podigni ruke! A sad, noge!“

Devojčice nisu izgledale baš najurednije. Neke su bile ljupkije od drugih, a većina je imala uvezana stopala. Kada bi odrašli, koji su stajali ispod pozornice, dali potvrđan znak, visoki mršavko bi odveo potencijalnog kupca u malu sobu sa strane, pa bi se pregovori nastavili u tajnosti.

Uskoro je na pozornici ostala samo Kasija, za koju niko nije čak ni upitao koliko košta.

Ona doterana žena ju je ovlašno pogledala i odmah izgubila svako interesovanje: imala je velika bosa stopala, a između prstiju nakupilo se blato. Takođe, pogled joj je bio više radoznao nego smeran.

Stajala je sa strane, žaleći se čoveku koji je vodio prodaju: „Došla sam čak iz Šangaja, a to je sve što ste imali da mi ponudite?“ Primetila je pogled svog mladog pomoćnika, koji je netremice zurio u devojkicu i pokušala da ga osvesti: „Ju Ćijeng, da li si još sa nama?“

Mladić se brzo pribrao. Imao je privlačno lice, nedužnog izraza, skoro dečje. Nosio je košulju s kratkim rukavima i držao u rukama dva zavežljaja, zamotana u tkaninu.

Kasija je pošla za strinom sa stočne pijace, a ova ju je zgrabila za okovratnik: „Sram te bilo! Niko te neće, čak ni za služavku. A i za stoku su se našli kupci!“

Ruka ju je zbolela od udaranja Kasije, pa je s odvratnošću dohvatila bambusov štap: „Zar ne želiš da odeš odavde? Misli-la sam da oduvek sanjaš da odeš. Eto, sad ne možemo ni da te prodamo. Bezvredna si. Čak i kravlja balega može da posluži kao ogrev. Gubila sam vreme podižući te!“

Kasija je ćutala i trpela svoj bol. „Tvoj stric je sve to shvatio. Kazao je da si mala i da imaš veliku glavu. Uvek ćeš donositi nevolje.“ Šutnula ju je. „Idi bestraga, gadna, pokvarena devojkicu! Ako ne mogu da te prodam nekome iz Šangaja, prodaću te jevtino negde drugde.“

Grupa sa nosiljkom je krenula natrag, a onaj privlačni mladić je išao sa prednje leve strane. Napred su bila dvojica nosača, a pozadi samo jedan. Pošto je tome bilo najteže, često su se menjali, hvatajući dah pre nego što nastave. Dugi perčini su im visili niz leđa.

Ubrzo je jedan od prednjih nosača osetio lupkanje po ramenu. Kada se okrenuo, video je da se bambusova motka, koja mu je ležala na ramenu, pomerila i da ju je neko drugi prihvatio. Žena u nosiljci se naglo razbudila i kada je pogledala prednji par nosača, koji ju je i dalje nosio, naizgled bez napora, videla je da je jedan od njih zapravo mlada devojkica. Htela je da se pobuni, a u tom momentu se devojkica okrenula ka njoj i nasmešila joj se. Žena je lupnula štapom i nosiljka se zaustavila.

„Šta je, zaboga, ovo? Zar ti nisi ona sa pijace, koja...?“

Kasija je kleknula. „Molim vas, gospođo Smaragd, ja sam siročić i navikla sam na težak život. Znam da nisam devojkica kakvu tražite, ali sam veoma jaka. Mogu naporno da radim.“

Oči starije žene su se razrogačile: „Kako uopšte znaš moje ime?“

„Gospođo Smaragd, došli ste na pijacu u podne. Čula sam da vas drugi zovu po imenu, pa sam zapamtila.“

Onda se gospođa Smaragd okrenula i osmehnula se drugoj ženi, koja je stajala kraj nosiljke i klanjala joj se.

„Vama se zaista žuri da je prodate, zar ne? Vidim da je jaka kao muškarac.“

„Šangaj je tako lepo mesto. Svi se odevaju fino kao gospođa Smaragd, i to je tako lepo“, kazala je strina.

Gospođa Smaragd je pogledala devojkicu, koja je klečala na zemlji, očiju punih suza, i izazivala sažaljenje. Nešto se pokrenulo u njoj, pa je kazala: „Ustani! Samo ovoga puta ću prekršiti sopstveno pravilo! Deset srebrnjaka, dođi, uzmi ih!“ Zatim je mahnula zgodnom mladiću, koji je stajao kraj nje. „Ju, daj im da pritisnu otisak prsta na priznanicu.“

„To je premalo“, kazala je strina. „Kažu da služavka vredi barem trideset...“

„Onda je vodi sa sobom.“ Gospođa Smaragd je dala znak nosačima da opet podignu nosiljku. „Dobra je samo za grube poslove, pa plaćam ono što dobijam. Hajdemo!“

Strina je žurno potrčala za njom. „Dobro, gospo, ne ljutite se. Deset će biti dovoljno.“

Nosiljka je žurno nastavila put, a Kasija je, bosonoga, posrtala pod teretom zavežljaja gospođe Smaragd. Zbog tog napora često je brisala znoj sa lica; iako se bila umila za tu posebnu priliku, lice joj je uskoro opet bilo umazano. Što su dalje odmicali, polja su bila sve zelenija. Žuti cvetovi su im doticali odeću, a beli leptiri su leteli oko nosiljke.

Najzad su prispeli na dugu obalu reke Huangpu i nosači su malo usporili. Što se reka više širila, sretali su sve više ljudi. Čula je kako govore da su stigli do doka Luđacuej.

Sa suprotne strane se nalazio Bund, predgrađe Šangaja. Sunce na zalasku sijalo je jače no ikada i osvetljavalo viktorijanske zgrade na drugoj obali. Na sredini reke su se videli brodovi,

koji su izbacivali oblake dima i čuo se čudan zvuk brodskih sirena.

Kasija je spustila zavežljaje na zemlju, zategla pantalone i zurila oko sebe u čudu. Osetila je kako je bambusov štap bocka u ruku. To ju je zbolelo, ali se samo malo izmakla u stranu, i nastavila da gleda u reku.

Na doku je bila gužva. Putnike je prevezio metalni parobrod sa ogromnim dimnjakom. Kasija se osmehnula kada je osetila kako je dim štipa za lice.

Putnici su držali svoje torbe i prtljag, odrasli su gurali decu ispred sebe; svi su se tiskali ka mostiću za ulazak na brod.

Doterana gospođa Smaragd je pogladila rukom svoju urednu kosu i lupnula po bočnoj strani nosiljke. Spustili su je. Okrenula se, i glasno povikala: „Kasijo! Želiš li da zaključimo da si lenja pre nego što uopšte dođemo u Šangaj? Postaraj se za prtljag!“

Sve to se događalo u rano proleće 1907. godine. Car Sjuentung je još bio na prestolu. Svi su znali da neće moći da žive kao do tada, ali su ipak nešto čekali; iščekivali su neki novi početak.